Ömer F. Oyal (1959, İstanbul) 1982 yılında Boğaziçi Üniversitesi İşletme Yöneticiliği bölümünü bitirdi. *Yeni Olgu*, *Söz*, *Gelecek*, *Insight Turkey*, *Radikal Kitap*, *Mesele*, *Varlık, Duvar* gibi çeşitli dergilerde yazıları yayınlandı. Yazıları son dört yıldır *K24*'te yayımlanıyor. *Magda Döndüğünde* romanıyla 2016 yılı Ankara Üniversitesi Roman Ödülü'nü, *Zaman Lekeleri* romanıyla 2019 yılı Notre-Dame de Sion Edebiyat Ödülü'nü ve *Gemide Yer Yok* adlı romanıyla 2020 Yunus Nadi Roman Ödülü'nü almıştır.

Kitapları

Roman: *Sürgün Ruhun Rüya Defteri* (Literatür 2006; YKY 2017), *Gecelerin En Güzeli* (Literatür 2007; YKY 2018), *Önceki Çağın Akşamüstü* (Ayrıntı, 2012; YKY 2019), *Ferahlık Ânına Övgü* (Ayrıntı, 2013; YKY, 2020), *Magda Döndüğünde* (YKY, 2015), *Zaman Lekeleri* (YKY, 2018), *Gemide Yer Yok* (YKY, 2019), *Bahara Bir Hediye* (YKY, 2022), *Doğum Günüme Çağırmak İstediğim Tek Kişi* (YKY, 2024).

İnceleme: *Keçi / Zanlı, Kurban, Cefakâr* (YKY, 2013).

Oyun: *Uçmak – Hezarfen Ahmed Çelebi* (2019-2023, İstanbul Devlet Tiyatroları).

Ömer F. Oyal'ın
YKY'deki kitapları:

Keçi / Zanlı, Kurban, Cefakâr (2013)
Magda Döndüğünde (2015)
Sürgün Ruhun Rüya Defteri (2017)
Zaman Lekeleri (2018)
Gecelerin En Güzeli (2018)
Gemide Yer Yok (2019)
Önceki Çağın Akşamüstü (2019)
Ferahlık Ânına Övgü (2020)
Bahara Bir Hediye (2022)
Doğum Günüme Çağırmak İstediğim Tek Kişi (2024)
Şehzadenin Yüzyılı - Ertuğrul Osman (Haz., 2024)
Üç Yıl Sonra (2026)

ÖMER F. OYAL

Üç Yıl Sonra

Roman

YAPI KREDİ YAYINLARI

Beni Pfälzerwald ile tanıştıran sevgili eşime...

1.

Eski zamanların orman köylerinde kış geceleri büyükannelerin etraflarına toplanmış çocukları korkutmaktan sinsi bir zevk alarak anlattıkları, çocukların da ürpertiyle ama o an tanımlayamadıkları, belki de hiçbir zaman tanımlayamayacakları bir hazla dinledikleri masallarda anlatılanlara pek benzemese de, kardeşimizin üç yıl önceki kayboluşu sonrasında orman, babamız için yeni bir anlam kazandı. Bakarak, koklayarak ya da dokunarak anlaşılabilen o eski ve tanıdık işaretlere oğlunun kokusu da eklendiğinde her bir patika, her bir ağaç, her bir tepe ağır bir özlemle mühürlendi. Kaybın ağırlığı babamızın kamburlaşan sırtında, sabırsızlandığında titreyen ellerinde, yılgın ses tonunda, zayıf düşmüş ama hâlâ direngen bacaklarında, yüzündeki ifadede görülüyordu.

İleride, ön saflardaki tepelerin eteklerinde başlayan ormanı ya da babamızın deyişiyle "ormanımız"ı göremesem de varlığını hissediyorum. Köyümüzdekiler her orman farklıdır derler. Ülkemizdeki ve Kuzey yarımküredeki başka ormanların da aynı ağaç türlerini, aynı bitkileri barındırmaları, aynı iklim şartlarına sahip olmaları bir şeyi değiştirmez. Belki de farklı olan hatıralardır, ormanlar değil. Hatıralarımız yeryüzünün ve nesnelerin türdeşliğini bozmaktan başka bir şeye hizmet etmiyor. Her bir patika, her bir yaşlı ağaç, her bir devrilmiş gövde, üst üste istiflenmiş kütükler veya onların yerine dikilmiş fidanlar... Her birinin hatırası var ve bir ormanı diğerlerinden farklı kılan da bu. Şu patika örneğin, biricik su kaynağımıza ulaşan tek yolu müjdeler. Şu meşe ağacı binlerce yıl boyunca birbirini takip eden dinlere rağmen göklerin yeryüzündeki temsilcisidir ve açıkça telaffuz edilmese de kutsaldır. Şu alan bir komşumuz tarafından on iki yıl önce yeniden ağaçlandırıldı, dört yıl sonra da kesilecek. Ormanımız geçmişin izleri, söylenceler ve masallarla da diğer ormanlardan ayrılır. Sevilen bir oğlun ormanda kaybolması gibi bir acı, çocuğun bir geyiğin sırtına binip sık dokulu yeşilliğe gömülmesi ve yıllar sonra bir gece yarısı baba evinin ahşap kapılarına geyik başlı bir adamın boynuzlarını ürkütücü bir gürültü

çıkararak sürtmesinde yankı bulmuştur. Eskiden olsa kardeşimizin kayboluşu anonim bir hikâyenin içinde eriyip çözülecek, ormanın meşum geçmişine yeni bir sayfa ekleyecekti. Sonraki kuşaklar kardeşimizin kayboluşunu korkulu gözlerle dinleyip ormana kaçamak bir bakış atacaklardı. Kardeşimizin kayboluşu bizler için bile giderek bir masal haline gelecekti. İyi bir masal her zaman hakikatten daha güçlü ve daha uzun ömürlüdür. Artık o günlerde değiliz, kimse bir kayboluşu bir geyiğin, orman ruhunun veya bir cadının sırtına yükleyemez.

"Yıllar oldu. Pek değişmemiş."

"Evet, hiç değişmiyor."

Kız kardeşimin çayırın aynı kalmasından memnun olup olmadığını anlayamıyorum. Aşağı yukarı beş altı yıldır buraya gelmiyor. Biz ise üç yıldır. O günden bugüne hiçbir değişiklik yok, dünyayı bir o yana, bir bu yana çekiştiren, her şeyin görünümünü değiştiren zaman bu çayırı esirgemiş. Aynı çimenler, aynı çiçekler, aynı dikenli çalılar, aynı fare veya yılan delikleri ve aynı sessizlik. İnsansız dünyanın bıktırıcı aynılığı... Patika bile aynı, ne genişlemiş ne de daralmış. Patikanın değişmeyen varlığı birilerinin burayı kullanmaya devam ettiği anlamına geliyor. Çayırdaki bu tek önemli insan izi kullanılmadığında önce zayıflamaya başlayacak ve otlar tarafından yavaş yavaş tekrar istila edilecek, geriye sadece hafif bir eğim kalacak.

"Buraya tekrar geleceğimi hiç düşünmemiştim."

"Ağabeyimle ben de öyle..."

"Burada telefon çekiyor mudur?"

Kız kardeşim sorusuyla birlikte cep telefonunu çıkarıp bakıyor, yüzü ekran ışığıyla aydınlanıyor.

"Güzel, çekiyor. Bakalım ormana girildiğinde de çekecek mi?"

"Çocukları bırakman zor olmuştur."

Kız kardeşim içini çekiyor, çocuklarıyla dolaylı yoldan da olsa ilgilenmemden hoşnut. İki çocuktan büyüğünü iki sene önce sadece bir kez gördüm. Küçüğün ise sadece fotoğraflarını.

"Zor oldu evet, aslına bakarsan endişeliyim biraz. Umarım bir sorun çıkmaz. Kocamın iki çocukla başa çıkıp çıkamayacağından emin değilim pek. İkide bir arayıp sormaktan kendimi alamıyorum. O da hafta sonu tatilinde evdeyim işte, niye ikide bir arıyorsun

diye beni paylıyor. Çocukların yiyeceklerini hazırladım. Hepsini öğünlere göre saklama kaplarına koyup üzerine etiket yapıştırdım ama ne kadar önlem alınırsa alınsın bir aksilik çıkar."

"Sonuçta iki gece, ne olabilir ki?"

"İki çocukla iki gün ve iki gece çok uzun bir süre. Düşünürsen her şey mümkün. Üstelik başka bir ülke. Şimdi bir aksilik olsa, birisi ateşlense, dönmeye kalksam, buradan en yakın havaalanına gitmek bile üç dört saat tutar. Seninkiler nasıl?"

"İyiler, pek sorun yok gibi. Tabii eşim ilgileniyor daha çok."

"Böyle değişmeyen yerlerle karşılaşmak beni hep şaşırtıyor. Dünya donmuş gibi."

"Evet, bu çayır ta cadılar zamanından beri değişmemiştir."

"Ne cadısı?"

"Şimdi göremiyoruz ama sağa doğru gidildiğinde tamamen düz, ortasında iri bir taş olan alan var. Çok eskiden cadıların orada toplandığı söyleniyor."

Kız kardeşim bu tür rivayetlerle pek ilgilenmiyor, aklı hâlâ çocuklarında. Bense her şeyi karıma bırakmış olmanın rahatlığı ile kız kardeşimin çocuklarına dair endişelerini evhamlılık olarak görebiliyorum. Bu yürüyüşe gelmesine hiç gerek yoktu.

"Oyalanmayın, hadi yürüyün. Başlayalım artık."

Babamın uyarısı ile sırt çantalarımızı kuşanıp yürümeye başlıyoruz.

Babam ta çocukluğumuzdan beri her yıl bu mevsimde bizleri ormanda yürüyüşe çıkarır, buralara geldiğimizde yüzü gözle görünür bir ışıldama, adeta ruhani bir sevinçle aydınlanır, sabırsızca ilerideki tepelere doğru ilerlerdi. Babamızın ormanımıza neredeyse tapınmasını her zaman abartılı bulduğum gibi; aşırı oksijenle ağırlaşmış, puslu, sarhoş edici orman havasının övülmesini de abartılı buluyorum. Ağaçlar tek tek insan eliyle dikilmiş olsa bile bir orman belirsizdir ve belirsizlik de bize düşmandır.

Evet, kardeşimizin kaybolmasından sonra ailemizde ormandan da köyden de söz edilmez oldu. Ormanla birlikte ağaçların, tepelerin ve su kaynaklarının hikâyeleri de... Ormanın sözü bile edilmez olduğunda, bir salgın ya da bir savaş çıkması üzerine okulların tatil edilmesine için için sevinen öğrenciler gibi yüreğim hafifleyiverdi. Yürüyüşlerden, ormandan, babamızın o mutat nutuklarından kurtulduğumuzu sanıyorduk.

Kurtuluş ancak üç yıl sürebildi. Tatsız haberi telefonla ileten ağabeyimin sesiydi, babamız onu aramış ve bu yaz artık geleneksel yürüyüşümüzü yapmamız gerektiğini, kardeşimizin hatırasını yad edeceğimizi, bütün çocuklarının katılmasını arzu ettiğini kesin ve net bir dille söylemişti. Ağaçların üzerindeki rakamlar, işaretler, traktör yolları ve uygarlığın bin bir izi ormanı hayatımızdan çıkarmaya yetmiyordu. Ağabeyim bu tatsız gelişmeyi bıkkın bir ses tonuyla haber verirken gözüm ister istemez kitaplık rafında duran eski bozuk paralarla dolu kavanoza kaydı. Bozuk paraya benzeyen küçük altın parçası diğer bozuk paralar arasında fark edilmiyordu ama orada olduğunu biliyordum. Ağabeyimin de babamın ani kararıyla huzursuzlandığı anlaşılıyordu. İşini, ailesini iki gün ve iki gece şehirde bırakıp yürüyüşe çıkmaktan hoşlanmıyordu. "İtiraz etmedin mi?" diye homurdandım. "Yürüyüşe falan çıkamayız, o iş bitti artık!" İtirazlarımın hiçbir anlamı yoktu ama itiraz etmekten, hatta karşımızdakini itham etmekten kaçınamayız: "En önce senin itiraz edip babamı vazgeçirmen gerekirdi üstelik!" "Saçmalamayı kes, vazgeçiremiyorum işte. Vazgeçmiyor. Katlanacağız." Çaresizlik en soğukkanlı kişilerin bile seslerini değiştirir. Üç yıl önce olanları tam da kendisine yakışır bir kayıtsızlıkla unuttuğunu da biliyordum. Ağaçların altında öylesine yürümek hiçbir zaman ağabeyime göre değildi ve ormanda amaçsızca gezinmektense bir makinenin teknik çizimine bakmayı tercih ederdi. Bu tatsız haberi verirken de evde, bilgisayar ekranında benim için anlaşılmaz bir çizimi seyrettiğini gözlerimin önüne getirebiliyordum. Babamızı vazgeçirmeye çalışmış olduğunu elbette tahmin edebiliyordum ama suçlamayı kesemiyordum: "Hiçbir bahane aklına gelmedi mi?" Oysa daha o anda bile babamın zihninde filizlenen yürüyüş fikrinin başkalarını da harekete geçirecek gücü nasıl kazanmış olabileceğini tahmin edebiliyordum. Babam önce rastgele bir iki laf etmiş, sonra her sohbette konuyu oraya getirmesini bilmiş ve yineleye yineleye yürüyüşe çıkma fikrini ağabeyimin zihnine bir kazık gibi çakmıştır. Ağabeyim bu yeni gündemi önce ciddiye almamış ve geçiştirmiştir ama babam kısa sürede karşı koyamayacağı kadar ısrarcı hale gelmiş ve nihayetinde boyun eğmiştir. "Uzatma artık, sızlanmanın yararı yok, gideceğiz. Daha kız kardeşimize de haber vereceğim. Onunla da yarım saat konuşursam bu akşam bitti demektir." Ağabeyim iyi akşamlar demeye gerek duymadan telefonu

kapatıverdi. Kız kardeşimizin de çağrılışının bu zoraki yürüyüşü daha da tatsız hale getireceğini ben de ağabeyim de biliyorduk. Yine de kız kardeşimizin eşini, çocuklarını, işini bırakıp yaşadığı komşu ülkeden buraya gelebileceğine hiç ihtimal vermedim. Zaten üç yıl önceki yürüyüşe de katılmamıştı. Son ana kadar onun gelmeyeceği ihtimaliyle avundum, ağabeyimin aksi yöndeki beyanlarına inanmadım. Babamın kız kardeşimizi çağırması daha başından hataydı, onun gelip bize katılması uzak bir olasılıktı ama uzak olasılık bir gerçek haline geldi ve şimdi yan yana yürüyoruz.

"Ağabeyimiz de rahat, çocukları pek merak etmiyor gibi?"

"Onunkiler büyüdüler. Hem yengemiz ağabeyimden de kontrolcü, çocuklara nefes aldırmaz ama ağabeyimizi kendi haline bıraktı biraz. Artık karışmıyor."

"Ağabeyimizden daha kontrolcü birisinin nasıl birisi olabileceğini hayal edemiyorum."

Kız kardeşimdeki bu gecikmiş görümcelik eğilimine gülümsüyorum. Bir an ta ormana kadar pek de tanımadığı gelinini çekiştirecekmiş, bu mümkünmüş gibi geliyor. Zararsız bir dedikodu başka şeyler konuşmaktan iyidir.

"Tıpkı karım gibi o da yürüyüşün başlaması fikrinden hoşlanmadı."

"Hiçbir çocuklu kadın kocasının iki gün evden uzak olması fikrinden hoşlanmaz. Çocuklar için babanın evde olmayışı iyi değil. Adamdan sıkılmış olması bile bir şey değiştirmez. Üstelik sanki dışarıdaki kadınlar da sizi kapmak için sırada bekliyorlar."

"Ne yani, kapılamaz mıyız?"

"Bu konuda dürüstçe konuşmak istemiyorum."

"Senin kocan ne dedi?"

"Üç yıl önce bana haber verilmemişti biliyorsun. Kocama göre arada bir ailemle olmam iyiymiş. Hem bu hafta sonu hiçbir işi yokmuş ve evdeymiş."

Kız kardeşimiz komşu ülkede yaşamaya başladığı için bu kutsal görevden kurtulduğu gerçeğini es geçiyor ve kendisine haber verilmediği bahanesine yaslanıyor. Üstelik de sesinde hafifçe sitemkâr tizlik seçiliyor. O sıralar kendisine epeyce içerleyen babam yürüyüşe katılması için ısrar etmemiş, "Herhalde gelmez, aramayın" demekle yetinmişti. Bir yabancıyla evlenip başka bir ülkede yaşayan kaçınılmaz olarak yavaşça aile çemberinin dışına

sürüklenir. Kız kardeşimizin sanki çağrılsa koşa koşa gelecekmiş gibi ikiyüzlüce konuşmasına içerliyorum. Fakat ikiyüzlülük hakkında kız kardeşime içerleme hakkım olabilir mi? Ya da böyle bir hakkın kıyısından, köşesinden geçebilir miyim? Bugüne kadar yaptığı ve bundan sonra yapabileceği bütün ikiyüzlülüklerinin toplamı, üç yılda başardıklarımın yanına bile yaklaşamaz. Üç yıl önce kız kardeşimiz de burada bizimle yürüseydi her şey farklı olur muydu? Bunu bilebilmek zor.

"Eee? Cevap vermedin? Kapılmaz mıyız? Bizi kapacak kimse yok mudur?"

Kız kardeşim hafif bir kahkaha atmaktan kendini alamıyor.

"Kusura bakma ama feci görünüyorsunuz. Düzgün bir berber bulup düzenli gitseniz iyi olur. Kıyafetler de ayrı bir sorun. Haftada bir berbere gitmediğiniz kesin."

"Ortalamam bir ay."

"Sabah sabah amma konuştunuz."

Babamın uyarısıyla çene çalmayı kesiyoruz ve bir ritim tutturmaya çalışıyoruz. Babamız yürüyüşün bu ilk etabında kimseyi dinlemez; dinlenmeye, oyalanmaya, hız kesmeye asla müsaade etmez, bir tempo tutturup bunda ısrar eder. "Kişi ne zaman dinleneceğini, ne zaman hızlanacağını iyi bilmelidir." Bu onun her yürüyüşte sarf ettiği özlü sözlerden birisi. Her fırsatta tekrar tekrar kullandığı özlü sözleri işittiğimizde gözlerimizi devirip bıyık altından gülmemize de asla tepki göstermez. Ona göre bilgelik tekrarda yatıyor; hatta –hiçbir zaman bu şekilde ifade etmese de– yaşam tekrarlar üzerine kurulu. Şimdi de sabahtan beri susuyor. Sabahın dördünde ağabeyimin arabasıyla onu evinden aldığımızdan beri ağzını açmadı. Bir "günaydın" bile demedi. Bir gece önce yeterince konuştuğumuzu düşünmüştür.

Komşu ülkede yaşayan kız kardeşimizi havaalanından alıp bize getirdim, bavulunu bize bıraktıktan sonra babam ve ağabeyimle şehrin biraz dışındaki güzel bir lokantada buluştuk. Bu lokantayı babam hep sevmiştir ve dışarıda yenileceği zaman hep oraya gideriz. Kayıp kardeşimiz bu lokantanın havasını sevmesine rağmen mutfağından, mevsimine göre av etlerinden başka bir şey pişmeyişinden hep nefret ederdi. Ahşap kaplama duvarlarıyla köyümüzü hatırlatan lokantada babam kendisini hep yöresinde hissetmiştir ve

zaten mekânın sahibi de ahçıbaşı da şef garson da komşu köylerden gelmeler. Müşteriler çoğunlukla kentli olsalar da bazen masalarda yöremizin lehçesi hâkim hale geliverdiğinde kendinizi orman tarafından kuşatılmış vadilerden birinde sanabilirsiniz. Burası eskiden beri hemşehrilerin yöre lehçesini tazelemek için bir araya geldikleri mekânlardan birisi.

Kız kardeşimiz bu lokantada buluşmamıza hiç şaşırmadı, babama sarılmayı unutarak duvarları, tahta süs eşyalarını, ahşap kül tablalarını, yöremizin desenleriyle bezeli masa örtülerini, kenarına lokantanın ismi yazılı tabakları seyre dalarak mırıldandı: "Hep aynı. Buranın dekorasyonunu değiştirmeyi hiç düşünmüyorlar mı?" "Hep aynı kaldığı için geliyoruz zaten." Kız kardeşimiz babama cevap vermek yerine kendisine sarılmakla yetindiğinde aile toplantımız da başlamış oldu.

Ağabeyim ilgilenmeyeceğimizi ve dahası anlamayacağımızı düşünerek kısaca mühendislik yaptığı fabrikadan, rüzgâr tribünlerinin imalatındaki sorunlardan söz etmekle yetindi, kız kardeşim komşu ülkedeki hayatından, çocuklarından söz edip bilgisayar programcılığının gece gündüz tanımadığından yakındı. En renksiz anlatı kuşkusuz benimkilerdi. Orman işletmesindeki bürokratik sorunlar ve evrak işleri kimse için renk vaat edemez. Buna karşın ne bahçe bitkilerinden ne de kayıp kardeşimizden söz edildi. Park ve bahçe bitkileri onun kayboluşuyla birlikte hayatımızdan çıktı. Çuha çiçeği ve siklamen gibi bitkilerin kışa nasıl dayandıklarını hiçbirimiz merak etmiyoruz. Böylece müdürü olduğu park ve bahçe bitkileri fideliğine dair uzun ve heyecanlı açıklamalardan da heyecanlı cümlelerden de olur olmaz esprilerden de bizi oyalamasından da mahrum kaldık. Onun yokluğunda konuşmalar kuru bilgi alışverişinden öteye gidemedi ve bu tıkanıklık sık sık rahatsız edici sessizliklerle açığa çıktı.

Babamsa yüzünde zoraki bir tebessümle çocuklarının anlattıklarını dinlemekle, sadece kız kardeşimize torunlarına ilişkin bir iki soru sormakla yetindi. Damadına ilişkin hiçbir şey merak etmediğini de yeterince belli etti. Babamızın torunlarını ayırt edip edemediğinden, daha doğrusu hangi ismin kime ait olduğunu bildiğinden emin değilim. Kız kardeşimizin çocuklarının bir de damadımızın ülkesine özgü ikinci birer isimleri olduğunu bilmiyor babam.

Herkesin sıkılmasına rağmen yemeğin sorunsuz bittiğini söylemek gerek. Kız kardeşimle birlikte bize döndüğümüzde ise kendisini evdeki kamp malzemelerinden kurtulacağını uman karımla baş başa bırakarak hemen yatıp uyudum. Önce mutlaka kız kardeşimin komşu ülkedeki hayatından, çocuklardan söz açılacak ama karım mutlaka sözü dönüp dolaştırıp malzemelerin evde kalabalık yaptığına getirecekti. En sağlıklısı ortalıktan hemen kaybolmaktı. O saatler tatsız konuşmaların yatağıdır ve kişi bundan uzak durmalı.

Babamızın yüzünde iyice belirginleşen gerginliği, ağabeyimle bana her baktığında yüzündeki kırgınlığı, kaybın yarattığı suskunluğu görebiliyorum ama aldırmamayı tercih ediyorum. Yüzüne sinmiş sitemlere de aldırmıyorum. Babanızın yüzündeki işaretleri kollamak, mimiklerle ihsas edilenlerin izini sürmek hiçbir zaman olumlu sonuçlar vermez; bu tür işaretleri ciddiye almamalı, yok saymalı, bizi ortak etmek istediği suçluluğu üstümüze alınmamalıyız.

Ağabeyimiz küçük kafilemizin en önünde, bizimle ilişkisi yokmuş, tek başınaymış gibi yürüyor ve hedefe karşı tamamen kayıtsız görünüyor. Kendisi bugüne kadar dünyanın kendisine dayattıklarını kendi tercihlerinin ve planlarının sonucuymuş gibi sırtlanmayı tercih etmiştir. Böyle bir tercihin dünyayı daha kabullenilir hale getirdiğini tahmin edebiliyorum. Üvey annemiz de öldüğünde babamın evinin toparlanması, temizliği, alışverişleri, sağlık sorunları, hatta giydiği kıyafetlerin denetimi gibi işleri de kendi tercihlerinin sonucuymuş gibi yapageldi. Muhtemelen şimdi de babamızın bizi zorladığı gerçeğini göz ardı ederek kendisini yürüyüşümüzün rehberi gibi görüyor. Neye inandığı beni ilgilendirmez ama rehbercilik oynamadığını da teslim etmek gerek. Bazıları öncülüğü yeni ve yüksek bir mertebeye sıçramayı becermişler gibi coşkuyla, utkuyla yaparlar ama ağabeyimin adımlarında utkunun zerresi yok. Şimdi fabrikada üretilecek bir parçanın prototipine bakıyor olmayı tercih edeceğine eminim. Yürüyüş onun için çözülmesi gereken bir sorun değil katlanılması zorunlu bir zaman dilimi. Kardeşimiz öyle değildi ve daima küçük kafilemizin en önünde yürürdü. Onu sırasıyla kız kardeşimiz, babamız, ağabeyim ve son olarak da ben takip ederdim. Genellikle arayı açardı. Burada olsaydı en önde, tam da babamızın arzu ettiği tempoda yürüyerek arayı giderek açacaktı. Bizlerin isteksizliğini, yavaşlığını, bacaklarımızın güçsüzlüğünü

vurgulamak istercesine hızla ilerler, hatta bazen düpedüz neşeyle koştururdu. Ağabeyimle benim arkada kalmamızın bir nedeni de, en ağır kamp malzemelerinin aramızda pay edilmesiydi. En büyüğümüz daima daha fazla yük taşırdı. Nitekim bugün de kamp malzemelerini sırt çantalarımıza babamızı ve kız kardeşimizi kayırarak pay ettik.

Gerçekte kardeşimizle fazla görüşmezdik, en fazla arada bir ağabeyimin çabasıyla babamı topluca ziyarete giderdik o kadar. Babamı ziyarete gittiğimizde ise ne yapıp edip sözü hangi bitkinin hangi bitkiyle yan yana rahatça serpilebileceği veya kendi hallerine bırakıldıklarında sonbaharda çiçek açan kasımpatıların seralarda hangi teknikler uygulanarak bahara kadar bekletilebildikleri, petunyanın her sene yeniden ekilmesi gerekmesinin yarattığı mali güçlükler gibi hiçbirimizin ilgilenmediği konulara girmeyi başarırdı. Onu dinlemeyip sağa sola bakmakla yetinirdik ama aldırmazdı. Karısı bile bazı fideleri eve getirip sürekli onları gözlemlemesinden şikâyetçiydi. Kardeşimiz türleri birbirine aşılayarak yeni bir bahçe bitkisi yaratmaya çalışıyordu sanırım. Soğuğu, susuzluğu, bakımsızlığı umursamayan ve güzel çiçekler açan bir tür. Özellikle de ağabeyimin ona tahammülü tükenmişti. Yüzüne bakmaz, konuşsa bile alaycı bir eda takınır, ona aşağılamayla karışık bir kayıtsızlıkla bakardı. Ben de benzer duygular içinde olduğumu saklamayacağım ama kardeşimizin varlığı ağabeyim için özellikle dayanılmazdı. Süs bitkileri konusuna girdiğinde ağabeyim derin derin nefes alır, bıkkınlıkla kendini tutmaktan adeta yüzü şişerdi. Sırf ses tonu bile ağabeyimi çıldırtmaya yeterdi. Babamın evine ziyarete gittiğimizde ağabeyim kardeşimizin sesini duymamak için her yolu dener, mutfakta ya da başka odalarda vakit geçirirdi.

Otomobilimizi park ettiğimiz köyden hemen hemen üç kilometre uzaklaştık. Güneş gerilerdeki dağların ardından tırmanmak için her sabahki olağan kavgasını veriyor. Güç bela başını uzattığında bizler için ve bu bayır için zorlu bir gün başlamış olacak. Güneş iyice yükselmeden çayırı geçmek ve ormanın eteklerine ulaşmak niyetindeyiz. Biliyoruz, istediğimiz kadar hızlı gidelim güneş ardımızdan doğarak ensemizi ve sırtımızı yakacak. Pantolonumun paçaları ve botlarım çiy taneleriyle hafifçe ıslanıyor. Kardeşimiz üç yıl önce yine tam burada ve tam bu saatte yürürken şarkı söylemeye başladı. Şarkıyı hatırlamıyorum ama sabah mahmurluğuna ve seher vaktine

karşı girişilen bu hürmetsizliğe karşı babamın "Kes!" diye bağırışını da, kız kardeşimizin yanımızda olmayışının verdiği rahatlıkla ettiği küfrü de hatırlıyorum. "Kes!" diye bağırdığında ve ardından küfür edildiğinde kardeşimizin sesi kesiliverdi. Bizden ileride olduğu için ve karanlıkta yüzünü görmek mümkün olmasa da yediği azarı sırıtarak karşıladığını tahmin edebiliyordum. İleriden gelen, "Tamam, kestim" cümlesinde her zaman olduğu gibi belirgin bir alaycılık olduğunu hepimiz fark etmiştik. Kardeşimiz babamın bağırışlarına ve küfürlerine çocukluğunda da yetişkinliğinde de hiçbir zaman aldırmamıştır. Ebeveyn azarının çocuklar tarafından algılanışındaki farklılıklar yetişkinin neye benzeyeceğinin bir göstergesidir.

Ağabeyim, babam ve kız kardeşim tempoyu hızlandırıyorlar ama ben aldırmıyor, hızımı koruyorum. Birazdan onlarla aram açılmaya başlayacak, ağabeyim içinde bulunduğumuz durumu kayıtsızlıkla, görev duygusuyla aşmaya çalışıyor olabilir ama ben her halimle bu saçmalığa kerhen katılmak zorunda olduğumu babamın gözüne sokmakta kararlıyım. Ormanımızın içinden geçmeye gönlümün olmadığını, ormanın da bu yürüyüşün de köyün de kayıp kardeşimizin anısının da ve köydeki mezarların da beni zerrece ilgilendirmediğini her nefesimle belli etmeliyim. Köyde bizi bekleyen amcamlar da kuzenlerim de beni zerrece ilgilendirmiyor. Yüzleri tek tek gözden geçiriyorum. Amcamın, yengemin, kuzenimin ve karısının yüzleri. Ailemiz dışında gözümün önüne gelen tek yüz delininki. Sürekli gülümseyen bu surat diğerlerinin ifadesiz bakışlarının arasındaki tek renk. Yüzünü, gözlerini değil sadece tebessüm eden ağzını hatırlıyorum ve o da benim için geçmişten ibaret. Belki de ölmüştür. Delilerin yaşamları nadiren hatıra değeri taşır, ölümleriyse sessizce geçiştirilir ve haber değeri taşımaz.

Susamaya başlıyorum ama daha ormanın eteğine bile ulaşmadan mataramdan su içmek yanlış. Bizler küçükken babam ormana ulaşmadan su içmemize asla müsaade etmezdi ve şimdi de muhtemelen kimse su içmeyi aklına bile getirmiyordur. Kimseye aldırmadan durup birkaç yudum içme düşüncesiyle kıvranıyorum. Bir aile geleneğinin eskisi gibi sürüp gitmesini kimse bekleyemez. Kardeşimiz kaybolduktan sonra orman yürüyüşü aynı kalamaz. Babamızın, yıllar ve yıllar boyunca bütün çocuklarını zorla içine sürükleyerek pekiştirdiği bu katı geleneğin, beraberinde gelen uygulamaların artık geçerliliği kalmadı. Hepimiz farkındayız ama yürüyoruz işte.

2.

Kız kardeşimiz bazen babamın hemen yanında bazen de hemen arkasında yürüyor; kardeşimizin, kardeşinin kaybolduğu gün burada olmayışının yarattığı rahatsızlığı üzerinden atmaya çalışıyor. Çocuklarını, kocasına bırakmayı göze aldığına göre duyduğu suçluluk oldukça ağır olmalı. Üç yıl önce burada olsaydı kardeşinin kaybolmayacağını, kardeşine sahip çıkacağını, olumsuz hiçbir şey yaşanmayacağını düşünürken, kardeşimiz kaybolmasaydı kendisinin şimdi burada olmayacağı gerçeğini atlıyordur. Kız kardeşimiz, kayıp kardeşimizle anne baba bir kardeş; ağabeyimle benim annemiz farklı...

Kayboluşun ayrıntılarını bizden öğrenen kız kardeşimiz, kendini kurtarıcı konumuna oturttuğu hayaller kuruyordur. İhtimaller sonsuz ama bu tür düşünceler hiçbir sonuç vermez. Bana kalırsa şimdiki yürüyüşten de kolayca kurtulabilirdi. Babamız ona haber verilmesinde ısrarcı olsa da aslında gelmek isteyebileceğini düşünmemiştir. Onun burada oluşu hepimiz için rahatsızlık verici. Kardeşimizin kayboluşuyla ilgili defalarca sorduğu soruları bu kez de olay yerinde tekrarlayacak. Gördüğü her patikadan, her kamp yerinden çeşitli sonuçlar çıkaracak, anlatılanları kafasında bir daha, bir daha sıralamaya çalışacak. Anlattıklarımızı sahada gördükleriyle karşılaştıracak ve büyük ihtimalle kardeşimizi son kez gördüğümüz yerde gözyaşlarını tutamayacak. Kardeşimizin kaybolduğu yerin görüntüsünden onun yaşadığına dair yeni kanıtlar bulmaya çalışacak belki ve bu boş hayallerle bizi meşgul edecek.

Kaybolmak elbette ille de ölmek anlamına gelmeyebilir. Ben, ağabeyim ve babamız doğal olarak kardeşimizin yaşadığı gibi ürpertici bir ihtimalin zerresini dahi kabullenmiyor olsak da kız kardeşimiz hâlâ bu inanca, onun döneceği inancına tutunuyor. Bu anı gözlerimin önüne getirebiliyorum: Kapı çalınıyor ve kardeşim ağzı toprak dolu halde kapıda duruyor ve gülümsüyor. Toprakla dolu ağzın içinde hayata açılma azmiyle ışıldayan arsız bir huş ağacı

filizi var... Gözleri, yüzünü kaplamış ağaç kabuğunun arasından güç bela seçilebiliyor.

Babam ne kız kardeşimizin bilgisayar programcısı oluşunu, ne komşu ülkeden birisiyle evlenmesini ne de orada yaşamaya başlamasını anlayabildi. Kim ülkesini terk etmek ister ki? Babama göre türedi meslekler saygınlıktan, gelenekten, basiret ve sabırdan yoksundur ve yirmi yıl sonra kimse bu meslekleri hatırlamayacaktır. Sağlam ve kalıcı meslekler ancak toprakla ilişkili olabilirler. Bu yüzden kız kardeşimin bilgisayar okumasına daha başından karşı çıksa da kız kardeşim onu dinlemeyerek meslek seçimiyle hayatının ilk atılımını gerçekleştirdi. Yabancı biriyle evlenmesi ise ikinci bir darbeydi. Babam damadına güçlükle tahammül etse de dil engeli muhtemel diğer sorunları daha en başından engelliyordu. Damadımız hiçbir zaman dilimizi öğrenmek için çaba sarf etmedi ama bunun bizim için bir önemi yoktu hatta böylesi daha iyiydi.

Babam ve kız kardeşim patikanın hemen yanındaki bir şeye bakmak için duraklıyorlar. Güneş dağların ardından henüz çıkmamış, pusun içinde yavaş yavaş gri bir aydınlık sarıyor etrafı. Bu gri aydınlığın hükümranlığında sağdaki soldaki tümsekler seçilebiliyor. Onlardan biri uzaktan bir yaban domuzu ölüsünü andırıyor. Ağabeyim duraklamayı bir dinlenme, soluklanma bahanesi olarak kullanıyor, fırsat bu fırsat sırt çantasını yere indiriyor. Ağırlık onu artık zorluyor. Az sonra ben de babamların yanına ulaşıyorum. Belli ki babam da yoruldu, kız kardeşimin bu tümseğe olan ilgisine ses çıkarmıyor. Tümsek gerçekten de yaşlı yabandomuzunun leşi ve kötü kokuyor. Şişmiş bir karın ve sinek bulutları. Bir avcı tarafından vurulmuş olmalı ama teyit etmek için yaklaşamıyoruz. Belki vuruldu, vurulduktan sonra köpeklerden kaçmayı başardı ve burada son nefesini verdi. Bir yaban hayvanının eceliyle ölebileceği, güçten kesilip olduğu yere yığılabileceği fikrine uzağız nedense. Açıklıkta, çayırın tam ortasında ölmesi biraz sıradışı. Belki de bir otomobil çarpmış, hayvan da can havliyle kendini buralara kadar taşımıştır. Ölmek üzere olan yaşlı domuzlar sürüden ayrılır mı? Babam mutlaka bu konuda da bir şeyler anlatmıştır ama aklıma gelmiyor. Ormanımız, köyümüz ve yabandomuzlarımız... Babamız ormandaki yabandomuzu sürülerinin barındığı ve ürediği yerleri iyi bilir, onların hep aynı hatlarda gidip geldiklerini, gidiş dönüş